

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

3. In quos & quales compromitti possit seu debeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

missio. Nec refert, qualis sit pœna, an certa aut incerta summa compromissa sit, an verò aliud quid. *l. Non autem 28 D. eod.* dummodò utrimque promittatur, *l. Litigatores 11 §. 4. D. eod.* Ex hoc casu is, qui compromisso vel sententiæ arbitri non steterit, pœnam solvere tenetur, eaque soluta à compromisso & sententiæ arbitri liberatur, non solum jure civili, *l. 1. §. Auth. Decernit jus novum Cod. eod.* sed & Canonico, *e. Dilecti 4. §. c. Per tuas q. h. 1.* etiam si taciturnitas decem dierum intervenerit, *jur. ca. DD. in l. Cum antea C. eod.* nisi unà cum pœna adjecta sit clausula, *Mantenente compromisso;* secundum *Glos. in d. c. Dilecti in fine:* quia tum in effectu sunt duo compromissa, unum pœnale, alterum purum, ex quo etiam soluta pœna agi potest.

2. Interdum verò nulla pœna adijcitur: & tunc contra non stantem compromisso competit actio ad interesse, *d. cap. Per tuas, ibi, at si nulla.*

3. Ubi observandum est discrimen inter jus D. Cod. & Canonicum: nam jure D. ex sententiæ arbitri, nisi pœna per stipulationem adjecta esset, aut compromissum fuisset stipulatione confirmatum, non nascebatur actio vel exceptio, quoquomodo fuisset compromissum, *l. 2. D. eod.* eò quod jure civili ex nudo pacto non detur actio. Secus obtinuit in sententiæ Judicis, ex qua nascebatur actori actio: & reo exceptio, *l. Injudicati D. de re judicata §. tot. tit. D. De except. res judicata.* Jure Codicis ex sententiæ arbitri homologata, id est expressim approbata, veluti per subscriptionem, vel saltem tacite, nimirum per silentium decem dierum, nasceitur actio & exceptio, sive pœna fuerit adjecta, sive non, *d. l. Cum antea 5. C. eod.* Quod si juratum sit compromissum, tunc etiam statim nasceitur & actio & exceptio, *l. Ne in arbitrio 4. Cod. eod.* Si juratum non sit, tunc intra decem dies ab arbitrio resilire licet, ac proinde utile erat stipulari eo jure pœnam. Ceterum Justinianus postea vetuit compromissum fieri sub juramento, *d. Auth. decernit jus novum.*

4. At jure Canonico semper & indistinctè standum est compromisso, sive fuerit homologatum, sive non; sive adjecta fuerit pœna vel per stipulationem vel per nudum pactum, secundum sententiam eorum, qui existimant

jure Pontificio ex nudo pacto dari actionem; sive non fuerit adjecta pœna, quia hoc casu, si arbitrio non stetur, competit actio ad interesse, *e. 1. §. d. c. Per tuas h. 1.* Quòd si compromissum sit utrimque juramento corroboratum, omnino servandum est, nec solutione ejus quod interest contingit liberatio, ex eoque nasceitur actio, secundum Panormit. *in d. c. Per tuas:* nisi compromissum contineat peccatum, veluti si arbiter fuerit arbitratus, ut pro beneficio detur pecunia; quo casu etiam jurato arbitrio acquiescendum non est, *e. 2. h. 1. juxta c. Non est obligatorum De R. l. in 6.*

§. III

In quos & quales compromitti possit seu debeat.

1. *Compromitti non potest in servos, neque in mulieres regulariter.*
2. *Non in excommunicatos.*
3. *Non in laicum, utique in re spirituali.*
4. 5. *In alios potest, & in ipsum quoque judicem.*

1. **C**um arbitraria redacta sint ad formam judiciorum, *l. 1. D. eod.* sicut non omnes sunt idonei ad suscipiendum judicium, ita neque omnes ad recipiendum arbitrium. Ideoque personarum delectus habendus est, eligendique, qui Canonibus aut Legibus non improbantur: prout in primis improbantur servi & mulieres, *l. Padum 7. D. eod. §. l. fin. Cod. eod.* nisi tamen mulier de jure communi vel consuetudine jurisdictionem ordinariam in subditos suos habeat, uti Abbatisa v. g. *e. Dilecti tit.* vel ex privilegio Principis, *juxta notata in cap. Super quibusdam inf. De verb. significat. l. Hoc jure §. dubius aqua D. De aqua quodid. §. estiva. Marcus Ant. Peregrin. De compromissis. q. 2. num. 38.* quod majus est, quam esse arbitrum.

2. Secundò, Furiosi, surdi, muti, *l. Sed si 0. §. 1. D. eod.* Tertiò, Minores xx. annis, *l. Cum lege 41. D. eod.*

Quarto, Excommunicati, quia tales à communione fidelium excluduntur, *e. penult. inf. De sent. excommunicat.* servata tamen moderatione de qua postea ex Conc. Constantiensi, de duobus tantum generibus excommunicatorum hodie vitandis.

3. Similiter Laicus non potest adsumi in re spirituali, *e. Contingit 8. hoc tit.* nec principaliter nec

nec incidenter, *cap. Decernimus inf. De iudiciis*. Marc. Ant. d. q. 2. n. 62. nisi adsumatur iunctim cum Clerico, ex auctoritate Iudicis Ecclesiastici, *e. Per tuas h. t. de cuius intellectu Covar. Præd. q. 34. n. 1*. Alioquin in causa quoque civili potest in laicum etiam à Clericis compromitti, *d. c. Dilecti h. t.*

4. Cæteri verò in arbitros eligi non prohibentur: & parvi refert, ingenius quis, an libertinus sit: integræ famæ sit arbiter, an ignominiosus, *d. l. Padius 7. in princ. D. eod. patet familiaritas, an filius familias, etiam in te patris; Clericus, an laicus, modo antea dicto.*

5. An autem in ipsum quoque Iudicem compromitti possit, dubitari potest, propter *l. Sed si 9. §. 2. D. eod.* Sed verius est posse, si delegato, si de ordinario Iudice agatur, *per text. in e. Cum tempora 5. c. cum olim 7. c. ex parte 10. h. t. c. Litteras 14. inf. De præsumpt. c. Nisi 21. inf. De præb. modo id fiat à partibus sponte, non autem iubente Iudice; quo sensu accipi debet, d. §. 2. l. sed si.*

§. IV.

In quot compromitti possit, & quæ Arbitrorum sit potestas.

1. Compromitti potest in unum vel plures, pari vel impari numero.
2. 3. Non ita canon, ut in casu discordia ipsi tertium adsumant.
4. In sententia ferenda oportet omnes esse præsentem.
5. Exceptio.

REstè compromittitur in unum vel plures, pari vel impari numero; quam vis consultus fuerit, ut impari numero adsumantur, *cap. 1. h. t. ut si non omnes, saltem major pars consentiat, cuius arbitrio stetur, ne ob mutuam dissensionem utrimque parem facile contingat arbitrium impediri, cap. 1. h. t. l. Item si unus 17. §. 6. D. eod.* Hinc si ex tribus arbitris duo condemnent in decem, & tertius in quinque, prævalebit sententia duorum, concurrentium in decem. Si verò omnes discordent, v. g. si unus condemnet in quindecim, secundus in decem, tertius in quinque, tenebit sententia de summa minori, quæ majori inest, *cap. eod. in 6. Dixi, consultus esse, ut, arbitri adsumantur, unus, tres, vel plures, sed impari numero; hoc enim consilium potius est, quam præcepti e-*

nam & in duos, quatuor, vel plures, ac pari numero, compromittere licet, *e. l. 3. hoc t.*

2. Nullum tamen compromissum valet, quod ita compromittitur in duos vel plures, ut in casu discordiæ ipsimet arbitri eligant tertium aliquem, vel plures, nemine nominato, *cap. Innotuit 12. & ibi laicus Glossa h. t. tum quia, ut dicitur in d. l. Item si unus 17. §. si in duos D. eod. dissentirent fortè in illo tertio adsumendo: tum quia eligerent fortè talem, quem si prævidissent litigantes electum iri, eligi nolissent. Verum si ita fuerit in duos compromissum, ut, si dissentirent ipsi tertium adsumerent, Sempronium v. g. valet compromissum, quia in adsumendo tertio dissentire non possunt, d. §. Si in duos.*

Nec obstat, *e. Cum à nobis 13. h. t.* ubi contrarium statui videtur, nempe valere compromissum, in unum vel plures factum, ut ipsi vel per se causam definiant, vel per alios, quos ad hoc elegerint: tum quia in casu illius Cap. Legatus, in quem compromissum erat, à se ipso in eligendo dissentire non poterat. Deinde non eligerat arbitros, sed arbitratores, in quos etiam incertos compromitti potest: neque enim arbitratorum sententia ita præjudicat litigantibus, atque arbitratorum. Nam si arbitratorum sententia sit iniqua, non tenentur compromittentes ei stare, sed reducitur sententia eorum ad arbitrium boni viri: arbitratorum verò sententiæ omnino acquiescendum est, si æquum sit, siue iniquum, quod arbitrati fuerint, *l. Societatem 76. D. pro socio.*

4. Porò pluribus adsumptis arbitris, omni in sententia ferenda præsentem sint oportet: alioqui uno absente, licet alii consentiant, arbitrium non valebit, quia in omnes fuit compromissum, & potuit præsentia unius cæteros trahere in aliam sententiam, *per text. & ibi Glossa in l. Item si unus 17. §. 2. & §. ult. al. l. Si in tres D. eod. 5. Nisi adjectum esset, ut, uno vel altero absente, reliqui nihilominus procedere valeant l. non distinguemus 32. §. cum in plures 13. D. eod. aut si absens legitime requisitus, cessante legitimo impedimento, nolit interesse causæ cognitioni aut definitioni: nam tunc ex juris canonici dispositione, *in e. 2. eod. in 6.* contra Iuris civilis dispositionem, *in d. §. Si in tres, cæteri præsentem potest examinare negotium & libere definire, non minus, quam eo præsentem, nec vo-**